

GYERMEKBARÁT.

18. sz.

Pest marczius 6.

1862.

Megjelenik minden csütörtökön. Laptulaj-
donos: **A t a l a**. Fel. szerkesztő: **Szabó**
Richard. Lakása: Nádorutca Oswaldház.

Előfizetési díj: egy évre 5 ft., félévre 2 ft.
50 kr., negyedévre 1 ft. 30 kr.
Előfizethetni **Emich Gusztáv** kiadónál,
Barátok tere 7. sz.

Az én „százszor-szépem.”

Most azt gondolja az én kis olvasóm, hogy a százszor-szépét irom le, mely mamájának is díszlik takaros kis kertjében, nem most ugyan, hanem a nyáron. De ez egyszer más virágot festek le itt, még pedig az élet kertjéből. Ez csak a szép!

Azért halljuk és lássuk minél hamarabb.

Van tehát nekem egy kedves kis pajtáson., a kit sokszor csak azért is elviszek magammal sétálni, hogy az ő szép és kedves voltaért engem is megnézzenek az emberek; őt pedig ismerőink csak úgy híjják, hogy „a k i s s z á z s z o r - s z é p.” Annak pedig oka van! de el is mondom ám annak, a ki ezt olvassa.

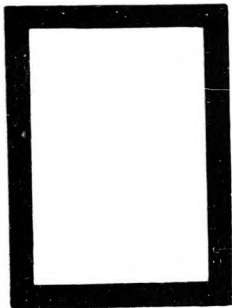
Ennek az én esókolni-való kis pajtásomnak igazi neve Laczi, jobban mondva pedig László; hanem azért a ki nem igen tud magyarul, vagy pedig csak ros szokásból a magyar szó közé beleszúrja a németet is, úgy mondja neki: be herzig kis fiu ez! míg a törzsökös magyar ember azzal többet mond: hogy ez már igazán esókolni-való gyerek!

De minő hát ez az én kis pajtásom. Ebben a pereczben elmondom.

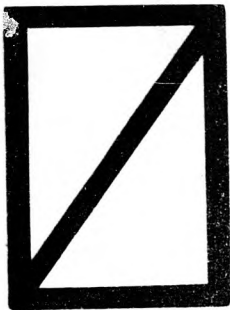
Ő is olyan bohó kis gyerek ugyan mint a többi, hanem azért mégsem olyan ám mint a többi közül sok gyerek.

Valaki azt gondolja, hogy azzal álllok elő most: minő tiszta kis fiú ez, hogy leányak is beillik; vagy pedig olyan szelid, csendes, hogy ha nem nézünk rá, vagy nem szólunk hozzá, hát magától is elalszik? Épen nem.

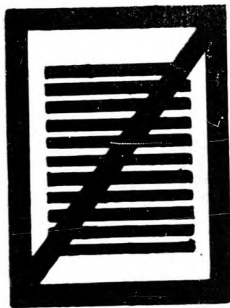
Az igaz, hogy olyan, olyan tiszta, a minő csinos fiút nem igen látni; azért a haja nincs lekefelve, sem szagos olajjal megkenve, sőt egy kissé a szél el is lebbentheti! mégis úgy áll, mint a hogy a kis angyalokét festik a képeken; a foga sincs fogpásztával megsurolva mégis fehér, pedig czukros ételt eszik ám, hanem persze csak módjával; attillája, azon felül pedig szüre sem valami mód felett kizsinorozott, mégis jól áll neki, ámbár ő nem igen szokott ahhoz, hogy rajta a ruha feszesen álljon, mert ő a társaságban sem tartja magát feszesen; vagy talán a esizmája olyan pápai módon volna kivarva vörös tulipánokkal? Ó nem, azon az apró tiszta kis esizmán csak épen egy pár sarkantyu legénykedik, melyet ő néha egész magyaros önérzettel összever. Vagy talán az ő szép kis kacsoja az, melyet nagyon dicsérnek az emberek, hogy üszta, finom, nincs rajta hosszú és fekete végű köröm? mert ő azt korpával, szagos-szappannal, vagy ráadásul kefével mosná és kesztyüben hálna? ó nem, még ez sem az ő ki-

A MIKROFILMEZÉSŐL SZÁNDÉKOSAN KIHAGYOTT
LAP

AZ EREDETI DOKUMENTUMBAN A LAP ÜRES

AZ EREDETI DOKUMENTUMBÓL A LAP HIÁNYZIK

AZ EREDETI DOKUMENTUM ROSSZUL OLVASHATÓ

GYERMEKBARÁT

1862. /évf.nélk./ jan. 2-dec. 25.

9-60.szám.

Borítólap: 1-60.számhoz. /Hiány: 15, 33.sz./

Hazai és külföldi hírek.

— A lapok minden oldalról csak azon szerencsétlenségekről értesítnek, melyeket az árvizek okoztak. A Duna, Tisza, Vág kiöntöttek s most még a legjelentéktelenebb folyócskák is áradnak. A segély, a sujtott k nyomorának enyhítésére országszerte gyűjtetik; — reméljük kedves kis barátaim, mikép mulatság-pénzetekből ti is járultok majd erőtökhez képest e szent célhoz. Azt ne nézzétek, mennyit adhattok, — adjon mindenki a mennyit bir; sok krajczárból sok forint lesz.

— A magyarországi árviz-károsultak fölsegülésére folyó hó 21 dikeig Pest város tanácsánál 5630 ft. 5 kr. Buda város hatóságánál pedig 1505 ft. 15 kr. folyt be.

— A Petőfi-szoborra Reményi Edénél eddig 7148 ft. 64 kr., 6 arany, 1 tallér, 3 frtos, 7 huszas s 1 tizes gyűlt be.

— Gr. Széchényi Ödön, a nemzeti kaszinóban gyűjtéseket rendezett a „csizmatisztító“ intézet tagjai egyenruhájának megvételére. E gyűjtésnek szép eredménye volt. Az egyenruha kék dolmány és nemzeti színű sapkákból áll. E fiúk az utczákon már megkezdték működésüket.

— B. Podmaniczky Armin oly egyletet indítványoz, mely hazánkban egyes körutakat alakítna, s gondoskodnék arról, hogy az utazó, helyenkint jó fogadó s ellátásra találna, és több helyütt ügynököket tartana. Ugyanez egy-let több nyelven szerkesztett utazási könyveket is adna ki.

— Ürményi József ismét megválasztatott a nemzeti színházi nyugdíjintézet elnökévé.

— A magyar akademia a losonczyi közkönyvtárnak, mely 1849-ben az oroszok által, a várossal együtt felgyújtatott, saját kiadványaiból 200 kötetet ajándékozott.

— II-dik Rákóczy Ferencz hamvainak hazaszállítására bizottmány van alakulóban.

— A főváros után csaknem legnagyobb s minden esetre legmagyarabb városba, Debreczenbe, jelenleg összesen 636 példányban járnak hirlapok. Ezek közül tartalomra nézve 248 politikai, 1 tudományos, 118 szépirodalmi, 98 élezt-lap, 15 vallási, 29 gazdászati, 7 kereskedelmi, 8 zenészet, 5 orvosi, 8 gyógy-szerészeti, 1 erdészeti, 2 vadászati s 96 vegyes. Nyelvre nézve 515 magyar, 117 német, 1 angol, 1 francia, 1 olasz és 1 cseh. — Ezekon kívül az ott helyben megjelenő lapokat is mintegy 600 példányban járattják s így körülbelől minden 33-ik emberre esik egy-egy ujság.

— A zugligeti vasut létesüléséhez lehet reményünk; a vállalat élén Bal-dacci Antal báró áll.

— Az osztrák vasutakon eddig legfőlebb 7 mértföldet szabad volt egy óra alatt haladni, most a kereskedelmi ministerium megengedte, hogy 10 mértföldet lehessen óránként hátrahagyni.

— A londoni kiállításra Micsei pesti kalapgyáros 12 hölgy-, férfi- és gyermekkalapot küld.

— A múlt héten egy katona a Duna partján állva csákóját véletlenül a jégre ejtő. Rögtön utána ugrott, mert félt a büntetéstől, és a hullámok közt találta halálát.

— A francia tudóstársaság, Napoleon császárt, mihelyt ennek „Caesar“ című műve megjelent, tagjává szándékozik választatni.

GYERMEKBARÁT.

18. sz.

Pest marczius 6.

1862.

Megjelenik minden esütörtökön. Laptulajdonos: **A t a l a**. Fel. szerkesztő: **Szabó Richard**. Lakása: Nádoruteza Oswaldház.

Előfizetési díj: egy évre 5 ft., félévre 2 ft. 50 kr., negyedévre 1 ft. 30 kr.
Előfizethetni **Emich Gusztáv** kiadónál, Barátok tere 7. sz.

Az én „százszor-szépem.”

Most azt gondolja az én kis olvasóm, hogy a százszor-szépét irom le, mely mamájának is díszik takaros kis kertjében, nem most ugyan, hanem a nyáron. De ez egyszer más virágot festek le itt, még pedig az élet kertjéből. Ez csak a szép!

Azért halljuk és lássuk minél hamarabb.

Van tehát nekem egy kedves kis pajtáson., a kit sokszor csak azért is elviszek magammal sétálni, hogy az ő szép és kedves voltaért engem is megnézzenek az emberek; őt pedig ismerőink csak úgy híjják, hogy „a k i s s z á z s z o r - s z é p.” Annak pedig oka van! de el is mondom ám annak, a ki ezt olvassa.

Ennek az én esókolni-való kis pajtásomnak igazi neve Laci, jobban mondva pedig László; hanem azért a ki nem igen tud magyarul, vagy pedig csak rossz szokásból a magyar szó közé beleszúrja a németet is, úgy mondja neki: be herzig kis fiu ez! míg a törzsökös magyar ember azzal többet mond: hogy ez már igazán esókolni-való gyerek!

De minő hát ez az én kis pajtásom. Ebben a perczben elmondom.

Ő is olyan bohó kis gyerek ugyan mint a többi, hanem azért mégsem olyan ám mint a többi közül sok gyerek.

Valaki azt gondolja, hogy azzal állok elő most: minő tiszta kis fiú ez, hogy leánynak is beillik; vagy pedig olyan szelid, csendes, hogy ha nem nézünk rá, vagy nem szólunk hozzá, hát magától is elalszik? Épen nem.

Az igaz, hogy olyan, olyan tiszta, a minő csinos fiút nem igen látni; azért a haja nincs lekefélve, sem szagos olajjal megkenve, sőt egy kissé a szél el is lebbentheti! mégis úgy áll, mint a hogy a kis angyalokét festik a képeken; a foga sines fogpásztáival megsuroolva mégis fehér, pedig ezukros ételt eszik ám, hanem persze csak módjával; attillája, azon felül pedig szüre sem valami mód felett kizsinorozott, mégis jól áll neki, ámbár ő nem igen szokott ahhoz, hogy rajta a ruha feszesen álljon, mert ő a társaságban sem tartja magát feszesen; vagy talán a csizmája olyan pápai módon volna kivarva vörös tulipánokkal? Ő nem, azon az apró tiszta kis esizmán csak épen egy pár sarkantyú legénykedik, melyet ő néha egész magyaros önérzettel összever. Vagy talán az ő szép kis kacsója az, melyet nagyon dicsérnek az emberek, hogy tiszta, finom, nincs rajta hosszú és fekete végű köröm? mert ő azt korpával, szagos-szappannal, vagy ráadásul kefével mosná és kesztyűben hálna? ő nem, még ez sem az ő ki-

váló szépsége, ámbár ez teszi egyrészt esinossá, hogy csupán csak természetesen tiszta, és nem mesterkélve, mint a bábu.

És kedvessé mi teheti őt? Azt mondaná valaki, azért szeretem, mert mi-helyt hozzájok megyek, mindjárt a nyakamba csimpeszkedik. Pedig dehogynem inkább én hívom, hogy üljön az ölembe; persze talán azért teszi meg ő ezt, hogy a lábamon óra-hosszáig hintázzam? Azt ő nem teszi, mert én sem tenném.

Vagy talán találgató mesét kíván tőlem hallani, vagy az én bajuszzal játszani, meg a szakállamat ezibálni, vagy a fülembe sivalkodni? Éppen nem.

Hát a zsebet kutatja ki, mint a mamáét, papáét és az idegen bácsiét szokta némely gyerek? Ő az ilyesmit nem tudja.

Mikor pedig kimegyek vele az utcára egy kis sétát tenni, a mire elkérem a mamájától vagy papájától, mert különben nem mehetnénk el a háztól, hát akkor minden bolt előtt megáll, minden gyerekkel szót akarna váltani, vagy pedig szeleburdi módon elhagyna, elfutkosna? No az ilyeket pedig éppen nem teszi!

Végre azt sejtene az ember, hogy ez az én kis pajtásom olyan okos, öreg, komoly ember módjára viseli magát, hát azért tetszik nekem és másnak? Éppen nem, biz ő bohó kis gyerek szintugy, de jó-gyermekesen.

Hanem már elmondom, itt egy kis dióhéjba beleszorítva az ő kedves természetét.

A mióta ismerem, mindég tiszta, esinos, élénk, figyelmes és vidor. Azután szófogadó, szeret vidor lenni, olvasni, a képeket nézegetni, itt-ott kérdezősködni is egyrólmásról; azután pedig játszani, írni és firkálni, sőt ha arravaló papír akad a kezébe, hát olyan füresa képet rajzol rá, hogy ő maga is neveti. A multkor egy olyan huszárt rajzolt, a kinek nem volt csak fél bajusza, sarkantyúja pedig nagyobb a fejénél. No! — mondja — ha ezt látná a huszár bácsi, hát ő maga-magát is kinevetné.

Ha valaki hozzájok megy, és ő azt látja ki a szeméből, hogy szereti a jó gyermeket és vele is akarna időzni; akkor előmutatja sorban az ő foglalkozása eszközeit, könyvet, papírt stb. Hezzá gyöngéd, figyelmes, nem untató, nem követelő; szóval mint szokták mondani, neki minden jól áll; még az is, mikor magyaros köszöntéssel fogadja az embert, vagy pedig egy kézszorítással és bökkel elejeszti.

Én még mondok róla egyet. Mikor vele vagyok, elesenedünk, azután az ő szép, tiszta, nyugott kék szemében egészen belepillantok annyira, hogy az ő szép lelkét, jó és nemes szívét látom meg.

Mert a szem az ember lelkének és szívének tükre. Néki még az arca is oly nyugodt, tiszta vonásokkal bír, mint kit nem bánt a lelkiismeret, mint a ki soha sem szokta arcát ránevezba erőtetni, a ki nem szokott elpirulni, mert olyat nem tesz, a miért pirulni kellene; az ő arcát a harag, düh, bán, inger és a dacz nem torzítja el, mint az eke a földet, vagy bele dobott kő a tó tükrét; hanem arcán olyan kedves fátyolként terül el a szép lélek, nyugodt, tiszta romlatlan vidor kedély.

Ezért olyan szép, olyan kedves, igazi csókolni-való százszép ez az én kis Laci pajtásom. Szeretnétek is ismerni ugy-e? Elhiszem.

Hanem a ki ugy viseli magát, mint ő, hát egy hónap mulva nézzen a tükörbe, és meglátja az ő pajtását.

Rákosi bácsi.

A rablók kapitánya.

Mély rengetegnek közepén, hol
Biztos menhelyre lel a vad,
Sötét sziklák között üté fel
Tanyáját a rabló-csapat.

Vigan borozgat a legénység . . .
Ép főnökére köszöne :
„Éljen soká hős kapitányunk —
És éljen a percz öröme.“

Hanem a rablók kapitánya
El van merülve, nem felel :
Arczán és homlokán borongó
Gondfellegek huzódnak el.

S vágatva egy lovas közelget :
„Föl ezimborák, hős kapitány,
Föl! . . . most az egyszer nem ok nélkül
Borult tajtékba paripám.

A hintó, melyet kikémleltem
Eddig az erdőig haladt.
A bujdosó fiúk horgára
Ritkám jut ily kövér falat.

Gazdag főpap jön ott, vezérem!
Körmöd közöl ki ne cseszd ;
Oly vakitón csillog melléről
Aranyos lánczon a kereszt!“

S föleszmél a rablók vezére :
„Bátor fiúk nyeregre hát!
Törjünk az utazó elébe
Amott a sűrűsége át.“

S beérik a gyanutlan utast . . .
S körülfogván őt társival
Vad káromlással mennydörögve
A rabló főnök ráival :

„Megállj . . . itt élted véghatára,
Itt földi pályád megszakad ;
Ma ott fent leszesz Istenednél,
Kinek te hű szolgálója vagy.

Néhány percz a fiéd . . . imádkozz,
Készítsd az utra lelkedet.“ —
S a főpap buzgó ajakáról
Ilyen fohász emelkedett :

„Te látod szent hatalmu Isten!
Ki őrt állsz a szívek felett :
Hogy elkészültem a halálra,
Hogy én számoltam már neked.

Nem magamért hanem szivemnek
Szent tárgyaért esedezem,
Őrizd meg szerettet hazámat,
Oltalmazz drága nemzetelem!“

A nem várt, nem remélt fohászra
Megszelidül a kapitány
S felvoant pisztolyát leeresztvén,
Igy ébred a szó ajakán :

„Pap s rabló áll most szemben — s útunk
Különböző irányba megy,
Találkozunk egy pontba mégis :
Hogy szivünknek szentsége egy.

Egy hajszálad se légyen sértve,
Folytasd pályádat, légy szabad,
Menj . . . s hangoztasd el még gyakorta
Imádat, a szent szavakat.

Kezed vértől nem lőn nehézé,
Szíved is könnyű mint a toll :
Éghez emelheted . . . ki tudja . . .
Talán még meghallgattatol!?“

Igy szól a rablók kapitánya . . .
Az utas mentve és szabad,
A kantárszárát megeresztvén,
Elszáguld a rabló-csapat.

Mentovich Ferencz.

Guthy Ország Mihály. *)

Történeti elbeszélés.

Remellay Gusztávtól.

II.

Nem messze oda, hol a szilaj Béla-patak a Vágba ömlik, *) ezen sebes folyó jobb partján fekszik Okolicsna, mely a hazánk több megyéiben virágzó tősgyökeres Okolicsányi-család ősi székhelye.

Az Okolicsányi-család már az első királyok korában az ország legnevezetesebb nemzetségei közé tartozott, de a család fényét leginkább Dénes emelte, ki IV-ik Béla király idejében a nádori méltóságot viselte.

Ezen Dénes egészen újra építtetvén ősi váracsát, egyszersmind feldiszipette azt mindennel a mi azidőben a kényelemre és fényűzésre nézve ismeretes volt. Utódai jól fentartották s folyvást javították és újították az általa épített váracsot, mely ennek következtében nagy Lajos király **) idejében is a legjelentékenyebb uri lakok közé tartozott.

Azon Okolicsányi ki nagy Lajos korában élt, sokat tartott a jó étkezésre s hogy ezen szenvedélyét kielégíthesse, mindég igen ügyes szakácsai voltak. Nevezetesen körülbelül három évvel azelőtt, hogy a főlebb nevezett dicső király befejezte földi pályáját, némi peres ügyei miatt Visegrádra menvén, a mint ott értesült, hogy egy Paulo nevű olasz szakács — a ki kevéssel előbb jött hazánkba, oly ételeket tud főzni, miszerint e tekintetben magával a király főszakácsával is kiállhatja a versenyt — szolgálatot keres, magához hívatta őt, s miután meggyőződött, hogy teljesen való a sok dicséret, melyet felőle hallott, jó bérrel szolgálatába fogadta s azonnal el is vitte magával Okolicsnára.

Mivel Paulo nemcsak jól tudott főzni, hanem egyszersmind igen tréfás s mulatságos ember volt, csakhamar a legnagyobb mértékben megnyerte Okolicsányi ur kegyét, s minthogy mindenki iránt szivességet s nyájias előzékenységet tanusított, rövid idő múlva a váracs egész népsége kegyenczévé lett s a vidékben is népszerűvé vált az által, hogy nagy örömet talált abban, ha valakivel bármily jót tehetett.

Különös kedvét lelte abban, ha a váracsba jött, vagy általa felhívott szükkölködőket az uri étkezés maradványaival, vagy a számukra különösen készített ételekkel megvendégelhette, mit annál inkább tehetett, mivel Okolicsányi ur, ki áldott jó ember s a szegények barátja volt, nemcsak nem ellenezte azt, sőt örömmel hallotta, hogy szakácsa megvendégli a váracsba vetődött szegényeket s valahányszor valamely jobbágya megbetegszik, jó levest s egyéb tápláló étkeket készít s küld számára.

Az ilyképen, mind ura, mind a cselédség s az egész vidék népsége előtt közkedvességüvé vált olasz, nagy mulatságát talált a vadászatban, s ha csak szerét tehetette, kiment az erdőbe s ott nagy pusztitást vitt véghez a madarak és vadak közt, melyekből aztán jobbnál jobb ételeket készített Okolicsányi ur számára.

*) Lásd a tizedik számot.

**) A Vág Liptó megyében ered, és Komáromnál ömlik a Duna egyik ágába.

***) Az ősi Árpád háznak III-ik Endrében történt fiágoni kihaltja után, esch Wenczel, bajor Otto s Róbert Károly, az Árpád ház leányági utódai versenyeztek a szent korona fölött, míg végre az utóbbi győzött. Az ő fia volt a méltán nagynak nevezett Lajos.

Amint egy estve ily kedvtöltése után jól megtömött tarisznyával ballagott hazafelé s mármár kiért az erdőből, észrevette, hogy egy körülbelül kilencz éves fiúcska száraz galyat víz görnyedezve hátán.

— Ejj kis öcsém! mondá Paulo, elérvén a gyerkőczöt, — ugyancsak jól felrakodtál, mert a csomó melyet czipelsz sokkal idősb ficzkónak is nehéz volna. — Hova viszed? apád vagy anyád küldött-e ki az erdőre? vagy mint cseléd görnyedezel ezen teher alatt?

— Jó uram! válaszolt a gyermek, miután tisztelettel köszönt Paulonak, nincs apám vagy anyám, a kik számára fát vihetnék haza s cseléd sem vagyok, hanem ezen galyakat azon jó néninek viszem, ki két év előtt, midőn mint kedves szülőimet elvesztett árva, ajtóról ajtóra kéregetve jártam, noha maga is szegény, mégis könyörülvén rajtam, gunyhójába fogadott s azóta oly jól és szeretetteljesen bánik velem, hogy benne ismét feltaláltam boldogult jó édesanyámat. A jó öreg néni, a ki szövessel s egyéb dologgal kereste meg mindkettőnk élelmét, akkor még egészséges volt; de egy idő óta beteges, s mivel szomszédjai igen szerették a jó lelket, most felváltva ápolják s főznek számára a fával, melyet én szoktam hazahordani az erdőről. Igaz, a teher nehéz, de szívesen czipelem, mert áldott jótévőmért teszem ezt s csak azért óhajtanám hogy könnyebb lenne, hogy hamarabb hazaérhessek s a jó néni ágya mellett ülve kileshessem mivel lehetnék szolgálatjára s mi által róhatnám le irántai hálámat.

A kis fiú ezen szavai igen kellemesen hatottak Paulora; legnagyobb részvétellel legette szeméit a szép gyermekre, a ki ily nemesen iparkodott háláját tanusítani jótévője iránt.

— Kis öcsém! — szólt — te aranyos ficzkó vagy, de biz én mégis nehezelekre reád, mert nem jutott eszedbe feljönni hozzám, vagy talán nem hallottad hogy örömet találok abban, ha jó uram engedelmével tápláló étket főzhetek s küldhetek a szegény betegeknek.

— Hallottam biz én jó uram! — válaszolt a gyermek — de mivel nem lakunk Okolicsányi uram földjén, a szomszédok, kiknek egy izben mondtam, hogy erősítő étel végett jó volna kegyelmedhez járulni, azt felelték, hogy míg ők képesek táplálni nénikémet, nem akarnak kegyelmed terhére lenni, kinek jótékonyágához ugy is elegenden járulnak Okolicsányi uram jobbágysai közül.

— A manó vigye el a szomszédokat, hogy így beszéltek — válaszolt nemes haraggal Paulo — mintha bizon Istennek hála! nem lenne nálunk elég eleség, hogy jó uram jobbágysai kivül más szegényeknek is nyujthassunk tápot. — Tudod-e mit kedves kis öcsém — ne szólj otthon semmit, hanem holnap kerekedjél fel jókor s jöjj hozzám a várba. — Majd adok én oly jó levest s egyéb ételt nénikéd számára, minőt soha sem evett még s ha jól esik neki készítményem, mondd meg, hogy az a ki küldte, nem csak még beteg lesz, hanem azontul is ellátja jó étellel, azért, mert szegény létére jót tett veled.

Miska, mert úgy hívták a kis fiút, könyekkel szemében ragadta meg Paulo kezét s érzékeny hangon kezdett hálát rebegni, hogy az ily nemesszivűséget tanusított jótévője iránt. — De a szakács, kinek szép tulajdonai közé tartozott a szerénység is, általában nem szerette, ha jótéteményeiért hálával halmoztatott el, mihelyt valaki ezt tette, másra szokta fordítani a beszédet, most is így tön s kérdezősködni kezdett Miskától, hol született? kik voltak s mikor haltak el szülei?

A gyermek ezzel elmondta, hogy atyja előbb fegyverviselő volt, soká harczolt a nyitrai püspök zászlói alatt, később mint napszámos kereste élel-

mét, míg nevével, egy a vidéken uralkodott járvány következtében csaknem egyszerre halván el, árván hagyta őt. Ekkor egy ideig valamely távol rokonánál volt, de ez igen kegyetlenül bánt vele s habár megtett is mindent, a mi gyöngé erejétől kitelt, minden ok nélkül szidta s kegyetlenül verte. Ezt sokáig tűrte, de egyszer a tehén, melylyel az erdei legelőre küldék, a mélységbe zuhant s agyonütötte magát. Félvén hogy ezért kegyetlen rokona nyomorékká veri, nem mert hazamenni, hanem abban bizva, hogy valahol majd lel oly jótevőt ki házához fogadja, utnak indult s koldulgatott mindaddig, míg a szegény de jószívű özvegyasszony magához fogadta.

— Az Isten áldja meg őt — szolt Paulo. — Mondd meg neki, hogy becsülöm szép tetteért, s mivel a Mindenható kegyéből némikép jutalmat nyújthatok nemes cselekedeteért, ha felüdülése után oly közelre költözik a várhoz, hogy mindennap feljöhetsz hozzám, mindig kapsz annyi ételt, mennyivel mindketten jól lakhattok. Addig is ösécsekém míg ez megtörténhetik, nesze e pénz, vidd haza jóltevődnek s mond meg neki, hogy ma s holnap reggel főzessen magának jó és tápláló ételt a szomszédnek által, tudasd vele továbbá, hogy holnap délután meglátogatom s a velem hozandó szerekből jó étet főzök számára s annyit, hogy másnapra is marad. Ezentul általad folyvást ellátom mindennel, hogy addig míg felgyógyul s közelünkbe költözhetik, jó és tápláló ételekkel élhessen.

A kis fiú, kinek szíve leirhatlan hálát érzett Paulo iránt, forró ömledések által akarta azt tolmácsolni, de Paulo arra inté: hogy ha kedvét akarja keresni, hagyja el a hálaadást, — és ismét másról kezdett beszélni. Míg oda értek, a hol el kellett válniok, igen megkedvelte a kis Miskát, mert alkalma volt tapasztalni, hogy a kis fiú a ki jóltevője engedelmével mindennap elment egy közel lakó remetéhez, nemcsak a vallást érdeklő parancsokat ismerte s igen szép vallásos-ságot és áhitatos érzelmeket tanusított, hanem a szent bibliát is tudta s átaljában sok oly ismerettel bírt, melyek korát s állapotát tekintve valóban meglepők voltak. Az időben még a nálánál sokkal idős, mint mondani szokták, jó házból való gyermekek se bírtak annyi ismerettel.

II.

Amint Miska másnap délfelé felment a jószívű olaszhoz, fölötte szomorú volt, de hogyis ne lett volna, miután éjen át oly rosszul lett kedves fogadott anyja, hogy az orvosláshoz némileg értő remete, a ki minden reggel meglátogatta, azt mondá, hogy ha az úr Isten nem tesz csudát, a természet rendje szerint legfőlebb 24 óra múlva meg kell halnia.

Tollam gyöngé leírni a nagy szomorúságot, mely Miska szívet ellepte, midőn a remete ezen gyászos kijelentése felől értesült; hangosan kezdett zokogni s bármint csitította is a remete, és a nénikét ápoló öreg szomszédnő, nem bírt uralkodni hálás keble mély fájdalma fölött, hanem több órán át folyvást sirt s amint behívatta magához a nénike s a remete által a fenyegető veszély felől értesítettett, hangosan jajgatva borult jóltevőjére, megragadta kezét, könnyeivel áztatta azt, szólni akart, de képtelen volt a zokogás miatt, mely egészen megfiosztotta szóló tehetségétől.

— Istenem! jó Istenem! ne vedd el jó ápoló anyámat, — mondá végre, midőn nagy nehezen képes lett szólni, — mi lesz belőlem szegény árvából, ha jóltevőm meghal?

— A mindenható ur, válaszolt halk hangon Klára néne, sohase hagyja el azt, a ki jósága által érdemes magas kegyére; te édes Miskám ritka jó fiúcska vagy s ezért azon biztos reménnyel szállok síromba, hogy valaminth előbb engem a szegény özvegyet jelelt ki a menyeyi atya arra, hogy ápolónéd és második anyád legyek, úgy halálom után is fog valakit kiszemelni, a ki gondja alá vegyen míg felnősz s magad emberségéből is eltudsz élni.

— Igen kedves fiam! — szólt közbe Péter a remete; — Klára asszony-nak igaza van midőn azt mondja, hogy jóságod jutalmául ezentul is fog felőled gondoskodni a menyeyi atya. Ime! már is tapasztalhatjuk kegyes segélye első jelét. Mint előbb dicsekedtél, épen tegnap, tehát épen akkor, midőn jó nénéd betegsége veszélyessé volt fordulandó, intézte úgy lépteidet, hogy megismerkedjél Pauloval, a kegyes szívű szakácsesal. — A mint ezen áldott lelkű férfiút ismerem, meg vagyok győződve, hogy ha én is, ki nem csekély mértékben bírom kegyét, elmondandom mily Istenfélő, jóviseletű és szorgalmasan tanuló fiú vagy, s azon esetben, ha netalán az Ur magához szólítja Klára nénét, segélyére van szükséged, — jószívűségénél és könyörületes jelleménél fogva engedelmet eszközölni ki magának, a szükölködők iránt mindég könyörülettel viseltető jó urunknál arra nézve, hogy befogadtassál az udvarhoz, a hol aztán korod és erődhöz mért szolgálatodért mindennel el fogsz láttatni, mi annál biztosabban megtörténik, mivel mint remélem, kérésemre a tisztelendő várkaplány is fog melletted beszélni Okolicsányi urral.

— Oh, hát csakugyan meghal az én kedves jóltevőm? jajveszékel Miska, — nem! nem! elmegyek a szent feszülethez; oly buzgóan imádkozom, hogy a menyeyi ur meg fogja hallgatni ájtatos kérésemet s még sokáig engedi élni szeretett jó anyókámat.

— Az Urhoz intézett buzgó ima mindég üdvös és hasznos — felelt a remete — menj hát gyermekem, térdepelj le a szent kereszt előtt s küldd fel az ég s föld hatalmas és kegyes urához ártatlan szived forró imádságát, azután pedig siess a várba; részint azért, hogy tudatva Paulo szakácsesal Klára néne betegségének súlyosabbra fordultát, jó leveskét kérj az ő s az én nevemben számára, de azért is, hogy egyszersmind annak rendje szerint illőleg megkérj a várkaplánt, Saléz atyát is, sziveskednék lejönni s Klára asszonyt az utolsó keresztényi vigasztalásban, t. i. a haldoklók szentségeiben részesíteni, mert ha még nem épen bizonyos is halála, (hisz az Ur irgalma és kegyelme nagy) helyén van felmentetnie magát bűneitől, az utolsó kenetben részesülve magához vennie az Ur szent testét, mit minden jó kereszténynek meg kell tenni, midőn halálos betegség lepi meg.

Miska ki mint minden jó keresztény, szilárdul hitte, hogy az Ur előtt kedves és meghallgattatik általa a szive mélyéből jövő buzgó ima, alig várva hogy a minden kegyelem menyeyi kuforrásához járulhasson, megésókolván jóltevője s a remete kezét, a lehető legnagyobb sietséggel ment a szent feszülethez és miután itt sokáig nagy áhitattal imádkozván, ez által vigasztalást és reményt nyert, elindult a vár felé, hova a legnagyobb szomorúsággal s egészen vörösre sirt szemekkel ért.

(Vége következik.)

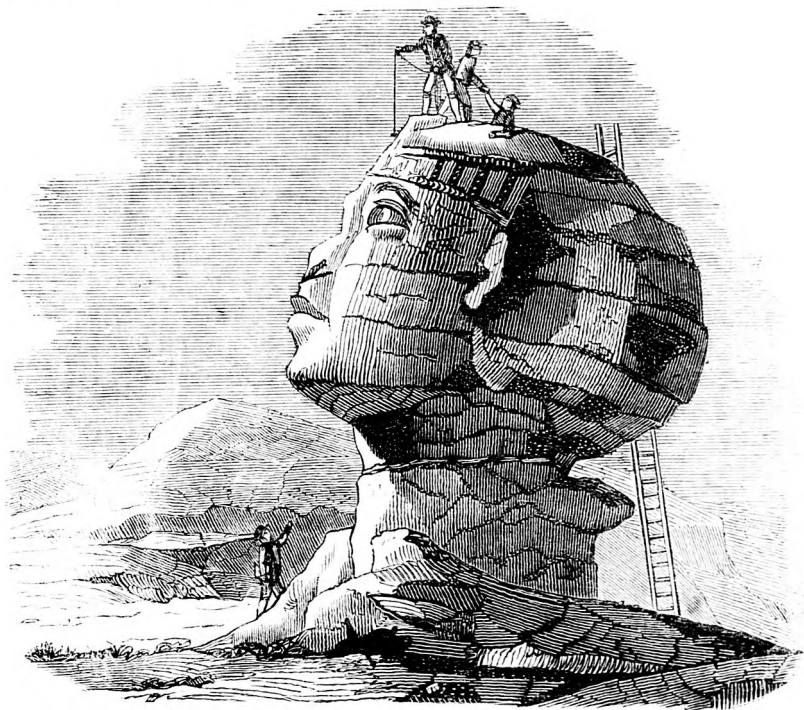
Kis iskola,

a kicsinyek számára, de a nagyobbaknak is hasznos emlékeztető.

Általános földrajz.

Franciaország.

Területe 10,000 □ mértföld. Lakosainak száma 35 millió. Nemzetiségekre nézve francziák, czeltek, baskok és németek. Fővárosa Páris a Szajna szélén. Nevezetes városai : Lyon, a Saone és Rhone összefolyásánál ; Bordeaux és Toulouse a Garonne folyónál ; Strasburg a Rajna, Marseille a Középtenger és Reuen a Szajna mellett.

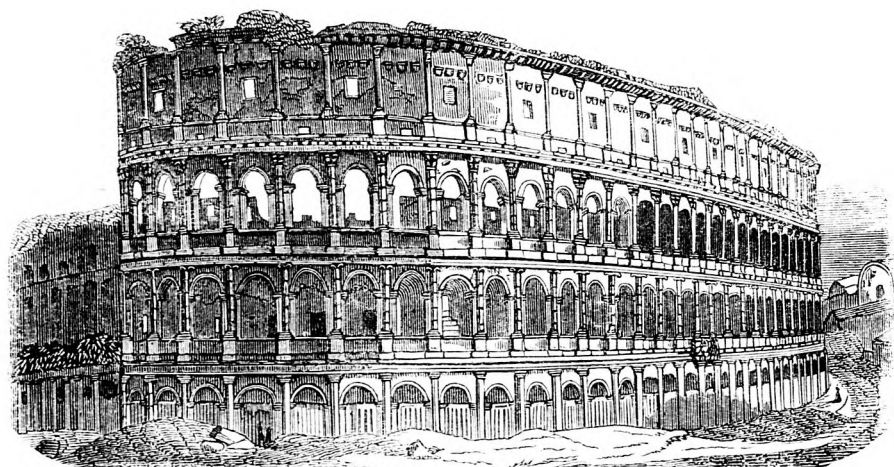
A Sphynx.

Lásd a szöveget a 284-dik lapon.

Emlékeztető vers.

Franciaországnak a lége kellemes,
 Mienkhez sokat vet; ezért bora nemes
 Finom és keresett a kereskedésben,
 Mert a francz tudományt köt a termelésben,
 Mindennel bőven bir, mit jó hazánk növeszt,
 Söt délen narancsot s olajat is termeszt,
 Lakosa harminczöt millióra rug fel;
 Uralkodójaul most már császárt tisztel.
 A francz jó katona, nemes, vig és művelt,
 De sok élvágygyal és könyelműséggel telt,
 Hirnév és dicsőség keblének bálványá,

A miért életét csatákban nem szánja.
 Kereskedése nagy, ipara tetemes,
 Tollát, művészetét ismerni érdemes.
 A Sein és Loire főfolyó vizei,
 A Pyrenneusok legmagasb hegyei. —
 Franciaország is szült nagy férfiakat
 Kiknek számára eser- és borostyánág fakadt :
 Voltaire, Barthelemy, Racine és Molière,
 Lamartine, Malebranche, és Lavoisier,
 Beranger és Hugo, Stäel, Sand két tudós nő,
 Arago, Fenelon, ritka jeles két fő.
 Mind nagy nevek: fényes hirök az idővel,
 Bel- s külföldön nem könnyen enyészik el.
 Richelieu, Mazarin hires országlárok
 Hatalom- s ármányban nem igen volt párok,
 Talma, Lekain, Rachel a színművészetnek

A Colosseum Rómában.

Lásd a szöveget a 285-dik lapon.

Diszei s egykönnyen el nem feledtetnek.
 David, Vernet hires festész-ecseteik
 A franczoknak szintén nagy büszkeségeik.
 A főváros Páris nyolezszázezer néppel,
 Lyon sok ezernyi fonó, szövőgéppel ;
 Marseille s Toulon hires tengerkikötőkkel,
 Mik untalan telvék nagy árbozardökkal.
 Versailles, Saint-Cloude a szépvidékü Germainnel
 Császári mulatók, nagy pompával, fénynyel
 A francziák birják Corsica szigetet,
 A nagy Napoleon császár itt született
 Más világrészben is vannak birtokaik,
 Jeles kikötőik, hasznos gyarmataik. (Halma y Csalá dból.)

H a z a i f ő l d r a j z.

Nógrádmegye.

Határai Zólyom, Gömör, Heves, Pest és Hontmegyék. Nagysága 78 □ mértföld. Lakosai száma 192,000. Az egész megye hegyes, völgyes, de kellemes éghajlatu s termékeny. Városokban gazdag. Főfolyója az Ipoly, mely két részre osztja a megyét. Másik nevezetes folyója a Zagyva. Böven vannak érczes vizei. Kőszénnel is bővelkedik. Nógrád gazdasági iparát illetőleg nevezetes a losonczy gyapjувásár, hol évenként mintegy 10,000 mázsa gyapjut adnak el.

Nevezetes helyei : **L o s o n c z**, az evang s helvéthítvallásuak egyesült főiskolájával. 1849-ben Losonczot a muszka hadsereg porig égette.

G á c s, posztó és czukorgyáráról híres.

F ü l e k, hajdan nevezetes erősség volt.

S z i n o b á n y a, jeles üveghutája van.

S z é c s é n y; 1705-ben 11 megye tartott itt gyűlést Rákóczy érdekében.

B a l a s s a - G y a r m a t, a megye székhelye, 4000 lakossal, s amerikai rendszer szerint épült jeles fogházával. Hajdani erős várának romjai maig is láthatók.

N ó g r á d, hajdan erős várral; a megye innét kapta nevezetét.

K é k k ö, kékszinű kősziklán áll, részben még most is lakható várral.

Emlékeztető vers

Nógrádnak gyönyörű, termékeny határa,

Romban áll sok, régen erős, büszke vára,

Itt Gyarmat, Fülel, Gács, Kékkő ősidőből,

A letírott Losonez szépen újra épül.

Szász Károly.

V i l á g t ö r t é n e l e m.

II-ik korszak: a középkor, a nyugati császárság elenyészésétől 476-ban Amerika fölfedezéséig 1492-ban

A népvándorlások.

A népvándorlás, melynek okait fürkészni ugyan, de biztossággal tudni nem lehet, a középkor legnevezetesebb s legrendkívülbb jelensége. Egész nemzetek egy akarattal, egy titkos ösztöntől űzve, elhagyták régi hazájokat, hogy véreikkel s életökkel újat vivjanak ki magoknak. Hogy a terméketlen észak népei rideg hazájok helyett boldogabb vidékeket kerestek, az érthető, de hogy a legáldásosb föld lakói, mint a mi őseink is, tömegesen elhagyák a régi szép hazát, azon rejtélyek közé tartozik, melyeket a történelem eddig megfejteni nem bírt.

Mint a viharzó tenger árja lepték el vad, ismeretlen népek a roppant római birodalmat. A római Afrikát a vandálok, a mostani Spanyolországot s egész Galliát a góthok pusztították; az utóbbiból csakhamar elűzettek a francziák által, de Spanyolországban 711-ig fentarták hatalmukat, midőn azután a déli részekben az arabok új birodalmakat alakítanak. Britanniát a skótok foglalták el, lakói az angoloknál és szászoknál kerestek segílyt, kik Hengist és Horstak vezérlete alatt Britanniát meghódítva, hét Angolszász birodalmat alakítottak, melyek a IX-ik században egyesülve a mostani Angolországot képezik. Európa keleti részét lakó szláv nemzetségek különféle nemzetek alatt elterjedtek e föld-rész legtöbb tartományaiban, vad nomadesoportok jelentek meg s tüntek el

nyom nélkül, némelyek a nagy római birodalom romjaiból egy-egy részt hódítottak meg, a nagy romokból új birodalmat alakítva, melyekről a jövőre fogunk beszélni.

Előbb azonban a középkor még három nevezetes eseményéről akarok röviden veletek beszélni, tudniillik a nyugati császárság nagy Károly frank uralkodó által történt visszaállításáról, Mohamed prófétáról és a keresztes háborúkról.

Hazai történelem.

II-ik korszak, az Árpád házból származott királyok 1000-től 1301-ig.

III. Béla,

uralkodott 23 évig: 1173—1196-ig.

A görög császár udvarában nevelkedett Bélától a görögöket gyűlölő magyarok eleinte idegenkedtek. Az országban ismét pártok keletkeztek, Béla azonban erélyes és böles kormányzása által csakhamar kivívta a nemzet becsületét és szeretetét; öcsését a trónvágyó Gézát fogságba tette, hol ez 15 évet töltött el. Béla ekép vágytársától megmenekülvén, annál több gondot fordított az országra. Megemlítendő mindenekelőtt azon rendelete, miszerint a sérelmeket és panaszokat írásban kelle a király elé terjeszteni, mi eddig nem volt szokásban s ez alkalommal állított föl a kancellár fényes hivatala. Gallícia Béla alatt csatoltatott a magyar koronához. Az alatta keletkezett 3-ik keresztes háboruban is részt akart venni, de betegsége abban gátolta. Meghalt 1196-ban a nemzet nem csekély szomorúságára, mert az ország javát és előmenetelét valóban szívén hordozta.

Emlékeztető vers.

Béla király görög földön növekedett,
Hozott is hazánkba görög erkölcsöket
De szíve jó vala, böles, nemes és tiszta,
A régi nyugalmat ő szerezte vissza.

S z á s z K á r o l y.

H i t r e g e t a n.

Zeus (Jupiter.)

Zeus az istenek s emberek atyja, a világ kormányzója s fentartója, Saturnus és Rhea fia volt. A világ uralmát megosztá testvéreivel. Az Olympust s a főhatalmat mindenek fölött magának tartá, Neptunnak a tengert, Plutonak az alvilágot adta át. A görögök vallásában is előfordul a vizözön, mely a bűnös emberiséget a földről kiirtá. Hitök szerint a vas korszakban Jupiter az elfajzott emberiségre büntetésül vizözönt küldött, melyből csak Deucalion, Pyrrha és Prometheus menekültek meg, kiktől aztán új emberi nemzedék származott. A görögök s rómaiak Jupitert nemcsak mindenhatósággal, böleseséggel és igazságszeretettel, hanem az emberek iránt határtalan szeretettel s jósággal ruházták föl. Ennek bizonyítékaul a következő regét mondjuk el. Midőn egykor Jupiter emberi alakban Merkur kíséretében a földre jött, Phrigiában, hol az istenek iránt csak megvetést tapasztalt, egy szegény házaspárhoz Philemon és Baucishoz tért be, kik őt igen barátságosan fogadták s egyetlen ludjokat is készek voltak számára leölni, ez azonban Jupiter lábaihoz menekülve, kegyelmet nyert. Midőn később Jupiter a bűnös tartományra vizözönt küldött, a jámbor házaspárt megmenté és gazdagon megjutalmazá, kunyhójokat templommá vará-

zsolta át, melynek papja Philemon, papnője Baucis lön s midőn sok év után a halál kívánságok szerint egy perczben zárta be szemeciket, Jupiter az egyiket tölgygyé, a másikat hárssá változtatta át.

Jupitert különböző korszak s népek durvább vagy nemesebb fogalmaik szerint különböző tulajdonokkal ruházták fel, így történt, hogy hibák sőt bűnök is tulajdonitattak neki, azonban mindnyájan a leghatalmasb lénynek, a legfőbb istenségnek hitték; az ég villámai s áldásai egyaránt tőle jöttek. Legpompásb temploma Olympiában volt, melyben a nagyhirű művész Phidias által elefánt-estontból készített s arannyal kirakott szobra pompázott, tiszteletére ünnepeltettek az olympi játékok, melyek szerint Görögthonban az időt is számították. Egy olympiád négyévi időszakot tett.

Rómában a legpompásb Jupitertemplom a capitolumon belől, a tarpeji sziklán volt.

Leginkább bikákat hoztak neki áldozatul. Egy száz bikából álló áldozatot hekatombnak neveztek. A fák közül a tölgy, a madarak közül a sas szenteltetett neki.

Zeus mint erőteljes szakállós férfi, fején koronával, kezében királyi pálczával, cikázó villámmal, trónon ülve, oldala mellett sassal festetik.

S z á m t a n.

A fejszámolás nélkülözhetlen a mindennapi életben. Nem mindig van alkalmatok papiron vagy táblán számolni. Példaul, boltban, piacon, utközben hirtelen kell összeszámolni valamit; mily biztos az minden károsodástól, ki a fejszámolásban gyakorlott. Nem tartjuk feleslegesnek tehát, ha a fejszámolásra vonatkozólag némely általános szabályokat elmondunk.

Föltéve, hogy a számjegyszámolás legalább legközönségesebb műveleteit tudjátok, mi alapja a fejszámolásnak, most csak ez utóbbira szoritkozunk.

A fejszámoláshoz gyors, tiszta és világos felfogás szükséges. Ezek nélkül vagy épen nem, vagy csak igen nagy nehézséggel lesztek képesek számolni. Innét igen hasznosan fogjátok tölteni az időt, ha egymásnak előbb könnyebb, azután nehezebb feladványokat adtok, nem kiszámolás, hanem a felfogás begyakorlása végett. Ha ebben elég jártasak vagytok, azután a számolásban gyakoroljátok magatokat.

A számolásban inkább törekedjete a pontosság, mint gyorsaság után, miután nem ez végeztelja a számműveletnek, hanem az, hogy hibátlan eredményre jussunk, habár a gyorsaság is azon megbeesülhetlen előnnyel bír, hogy általa időt nyerünk, mi az életben legfőbb nyereség.

S p h y n x.

Ez, az egy ködarabból faragott minden műremek legóriásbika, mely valaha emberi kezeből kikerült, s valószínűleg egy, jelen helyen létezett kősziklából vágatott. Ismeretlen a kor, melyben készült, de annyi bizonyos, hogy eredete a legtávolabb ősidőkre vezethető vissza, s hogy aligha nem a nagy piramisokkal egykoru, melyekkel különös összefüggésben áll. Az aegyptusiak vallási nézetei szerint a Sphynxek mesés teremtmények valának, emberfővel s oroszlántesttel; a görögöknél ellenben többnyire leányfővel, kutyatesttel, oroszlánkörmökkel és sárkánytarkkal, sőt későbbi időkben szárnyakkal is. A nagy

Sphynx, Gizeh mellett, nagy részben homokkal van befödve, és csak a fej, a nyak s a többi test kis része emelkedik ki szabadon. Midőn az öregebb Plinius, ki Krisztus után az első században élt, a Spynxet látá, még nem volt annyira befödve. Ő azt 113 láb hosszúnak, 63 lábnyi magasnak és fejét 102 lábnyi körvonalúnak találta. A pusztá homokja a századok folytában elborítá, és így 1847-ig a fej az álltól kezdve 27 lábnyi magasságban nyúlt ki. Az angol Salt és az olasz Caviglia kezdék meg elsőik a homok eltakarítását, és e mű egész elő-részét kiszabadíták. Ez alkalommal néhány görög fölírat, majd egy kis templom találatott fel, melynek bemenetét oroszlán őrzi.

A továbbásánál egy lefelé vezető 32 lépcsőnyi folyósó fedeztetett fel, mely oltárhoz vezet, ennek pedig mindkét oldalán egy Spynx nyugszik. A templom s az oltár szobrászi munkával, hieroglyphekkel és festvényekkel pompásan van ékítve, és ez utóbbiak színei még úgy fénylenek, mint ezi. Berggren utazó állítja, mintha csak most készítették volna. A Sphynx aljától homlokáig 65 lábnyi magasra emelkedik, úgy hogy Plinius adatai majdnem igazoltnak. A talpak 57 lábnyi hosszuk, a test egész hossza pedig 145 láb. A Spynx arca csonkított s a kőnek századokon általi elporlása következtében roncsolt.

Mindamellet a Spynx még meglehetősen ép állapotban van és az arcz néger vonásai világosan fölismerhetők. Mily nagyszerű látványt nyújthatott e mű! Feltűnő, hogy a szemek üresek. A fejtetőből tágas, kényelmes nyílás vezet azokba. A legujabb ásások mutaták, hogy a Spynx égetetlen téglakövekből rakott fallal volt körülveve, mely azonban belső oldalán faragott kövekkel volt kirakva. Ha az ajtón belépünk, a földalatti folyósókba érünk, melyek hosszú vonalban a kősziklába ásvák, s melyek által a pyramisokkal összefüggés eszközöltetik, és látjuk hogy a Sphynx tulajdonképen a pyramisok bemenetét képezi, miből egyszersmind magyarázható, hogy az utóbbiakon kívül bemenet nem található, s hogy a létező folyósók hatalmas gránitdarabokkal elzárva, melyek fölfedezése csak szerencsés körülményeknek köszönhető.

A Colosseum Rómában.

Rómában, a világvárosban, az ugynevezett Colosseum, tömegei roppant-sága s építészetének egyszerű pompája által, bámulatra ragadja a szemlélőt. Az hosszudak kerek épület egész körvonala 1683 római lábba terjed; magassága 153 lábnyi.

E csodaműnek északi fele s déli felének alapépitménye még épségben áll. Az oszlopok s külfalak fehér tiburtinai márványból készítették, a belső tér központjában küzdter 600 lábnyi körvonalu volt s 1000 harczósoknak adott tért. Az egész kör, mely a küzdter külső falától elválasztá, lépcsőkint egymás fölött emelkedő kőpadokkal volt kitöltve, melyeken 10000 néző elférhetett. A legalsóbb padsorok a Vesta-szüzek s a senátoroknak voltak kijelölve, fölöttük a lo-vagok, azok fölött a polgárok, a legmagasbikon az agnők foglalának helyet. A tetőn pedig a császári hajók evedző legényei állának, kik drága szövetű, arany gyöngyökkel himzett szőnyeget erősítvén az árboeczokhoz, azt az egész épület fölött alkalmazák. A valószínűleg padozattal ellátott küzdter falakon nyugvék. Itt különféle készületek valának, a legesudálatosabb látványok előidézésére; például egy erdő rögtöni teremtése, melyben vadállatok barangolának, sat.

Sőt a küzdter néha viz alá helyeztetett s tengeri csaták adattak rajta elő. Az ülések alatt különbféle helyiségek valának, a vad állatok s azoknak áldozatul szánt emberek, a vivók s a császári testőrség számára. A császári palota oszlopsor által volt a Colosseummal összekötve.

A Colosseum előtti téren léteznek a Vespasianától fölállított ugrókut helyiségei, melyek egykor annyira látogatva voltak, hogy a közelökben lakó Seneca egy levélben az örökös zajról panaszkodik. Később a keresztények, üldözésük idejében e helyen vesszőztettek s itt hirdettetett ki ítéletük. Az egész épület még romjaiban is oly gyönyörű, hogy egy utazó következő szavakban nyilatkozik felőle: „Midőn az első ivesarnokba léptem, elbűjölva álltam meg. Fölöttem az ég világos kéke minden ivboltozaton, a kapuk s falrepedéseken át bevilágolván,—előttem a napsugarak gyönyörűen, minden színeket előtűntetőleg törtek meg a négyszögfalakon, míg az oszlopok belső oldalai sötétkéken emelkedének. A küzdter nagy köre csendes és hűvös vala. A magas falakon friss füvek zöldelnek. Később a Colosseumot a reggeli órákban ismét meglátogattam. Különös bájt köleszönzőnek találtam a számtalan virágokat, melyek minden hasadékban, a szegélyzeteken, íveken s oszlopokon diszlenek, míg ezernyi éneklő madár fészkel a buján tenyésző bokrokban, melyeknek hangja a távolról hallatszó harangok kongásával összevegyülve, ünnepélyes hangulatot ébreszt.”

E díszépitményt Vespasian kezdé, miután Judeát legyőzé s pedig azon helyen, hol Nero előbb tavat ásott; 12000 rabszolgaságba huzzott zsidó több éveken át dolgozott ez épületen, míg 15000 ember tíz éven át foglalkozott a szobrászati munkákkal. Az egész épitmény 15 millió tallérba került. Minthogy Vespasian bevégezte előtt meghalt, fia Titus, Krisztus után 80-ik évben szentelé föl az épületet, mely alkalommal a nép számára 100 napon át a legszebb látványok adattak. Titus elkoresosult öcsese s utódja tartatá itt a legnagyobb harczokat, melyeket a vérszomjas Róma valaha látott. Az első keresztények ezrei hullának itt el, vadállatoknak odavetve, mint hitők vértanúi. A kegyetlen romai nép ez által annyira megszoká a vérontást, hogy a látványt többé nem nélkülözheté és az előkelők rabszolgákat tartának, kik magukat a vendéglések s házi ünnepélyeknél öldösték. Sőt vérszomjtól ebragadtatva, néha lovagok s senatorok is a küzdterbe sietének s önként lehelék ki éltöket a vad állatok körmei vagy a vivók kardjai alatt. Maga Commodus császár is itt játszá sokszor a vivó szerepét s Traján 120 napig tartó látványokat rendezett, melyeken naponkint 10000 lovas jelent meg.

E rémteljes téren, hol egykor a leigázott népek vére folyamkint ömlött, és a nézők vad kiáltásai hangzának, ha e keresztények oroszlanok s párduczok által széttépettek, most egyebet nem hallani, mint az e romokot őrző öreg remete kutyájának ugatását, vagy ünnepek alkalmával a misét mondó barát esengetyűjét, mert beljében köröskörül oltárok állítvák s fölöttük kis harang csüng melyek az arra haladókat, vagy a Colosseum látogatóit imára hívják. Oly esodálatosan függ össze a pogány mult a keresztény jelenmel.

Utleirások.

Az uszó szigetek Chinában.

Az uszó szigetek a chinai üzletvevényességnek épen oly esodálatos, mint egyes szüileménye — melynek párját, ily modorban alig birandja egy nép is.

E szigetek összekötött bambusszálakból, talpaktól állanak, — e fá a viz

hatásának hosszú ideig ellenáll — és egy réteg termékeny földdel terítettnek el.

Ily szigeten — az-az talpon — csinos házakban, virágzó kertek s jól mivelt földek közepette, látszólagos jó karban néhány földmivelő család lakik, kik mellékiparágként a halászattal foglalkoznak.

Galamb és veréb nagy mennyiségben fészkel e szigeteken.

Egy tó közepében találtunk ily érdekes szigetet, mely hajóként tova mozgott; lassan haladhatott a szél miatt, ámbár lakói nemesak evedzének, hanem a vitorlákat is kifeszíték.

Egy ily vitorla a háztetőn volt alkalmazva. A többiek más ponton.

A chinaiak majd itt, majd ott állapotnak meg e szigetekkel, s épen úgy mint a puszták nomád törzsei, a sátorokat ma itt, holnap amott ütik föl.

Ez uszó szigetek China minden nagyobb tavain találatnak. Első látásra igen meglepnek s csodálkozunk e nép ügyességén, melynek minden tette bámulatra ragad.

De kérjük: Miért vannak s mire valók e mesterséges mezők? s eszünkbe jut mily szorgalom s mennyi fáradságba kerülhetett míg szegény emberek maguknak a vizen szántóföldet s házat teremthettek.

Ekkor szomorú sejtelmek ébrednek bennünk.

Mi leend jövője e roppant néptömegnek, melyet China már alig bír magába foglalni s mely kénytelen a vízre menekülni, hogy csak életét fentarthassa.

Mezei és házi gazdaság.

— Hol vannak testvéreid? — kérde Ilon Rózit.

— A kertben, ha tetszik jöjj te is oda.

A két leányka le is ment a kertbe, hol négy gyermeket találtak a kert munkával elfoglalva. Egyik az utakról takarítá el kis gereblével a gázt, — a másik a veteménygyakat igazította egenyesre, — a harmadik már a fölkapált s gereblézett földbe vetette a tavaszi magvakat, — a negyedik a töves bokrokat ültette el.

Rózika egy ideig csak bámulta mindezt, míg a kis Ilona megfogta kezét és a kert másik oldalába vezette, hol egy üvegtáblákkal borított veteményágy volt deszkákkal környezve, külseje pedig dudvával jól körülakva; ehez érve Ilon figyelmeztette Rózit, hogy tekintsen az üvegen át.

Rózi nagy csudálkozva kiáltott fel:

— Ah! ah! hisz itt már némely növény virágzik. De hát mik ezek édes Ilon? és hogy van az, hogy oly hamar diszlik a vetemény?

— Először is azt kell megmondanom, hogy ezt melegágynak hívják és még ősszel elkészítik a legjobb trágyává vált földből; körülfogalják deszkákkal, hogy szét ne terüljön a föld s legyen mire fektetni a táblákat, valamint a dudvát is, mit azért raknak le körülte, hogy meleg legyen, hogy meg ne fagyjon a gyenge növény. Az ablaktáblák, nézd, úgy vannak elhelyezve, hogy föl lehet támasztani és így verőfényes időben a nap besüthet a plántákra. Ez az apró sárga virágos kúszó növény, uborka, parányi uborkák már vannak is rajta; ez a gömbölyű itt kalaráb, a másik sarokban eme világosabb zöld s kerekesebb levelű, fejes- és kelkáposzta, eme csipkézett levelű haragos-zöld bokrocskák paradicsomalma. Tudod Rózika a min azok a szép piros gerezdes gyümölcsök teremnek, miből a kedves paradicsommártás készül.

— Miért van az édes Ilon, hogy már ily nagyok a vetemények?

— Azért mert már deczember hóban el voltak a magvak vetve, a nagy hidegekben gyékénynyel vagy zsúppal betakarva, a melegágy a föld körül rakott dudva által felmelegedett, a magvak hamar csirába jöttek és kibujva a földből, levelezni kezdtek és szárát hajtani, míg bokrosodva, virágot hoztak és kellő időre a gyümölcsök is elötüntek.

— Istenem! mily kedves és jó mindezt tudni, — mond Rózika nagy örömtől ragyogó szemekkel — kérlek nézzük meg mit dolgoznak ott a fiúk?

— Jerünk, mond szívélyesen Ilon. Nézd ezen ágyban már kizöldült a petrezselyem, mert tavál ősszel nem ásták ki mind a gyökereket, hogy korán kapjunk zöltséget. Ez itt az ősszel ültetett fokhagyma, ezek a bokrosak a saláták; emez ágyakban pedig már vetettek a korai veteményből: mint sárga, veres répa, pasternák, zeller, vereshagyma. Ide meg cukorborsó van ültetve. Ezek itt ribizli és piszke-tövek; ezeket azért kell majd minden második évben átültetni, mert igen elbokrosodva egy helyt kivesznek. Néhol az utak szegélyezésére használják; hanem jobb egy bizonyos helyet a kertbe rendelni és ha nagyon elterülnek, időnkint átültetni. Hiszen mindkettő gyümölcsét ismered, egyiknek piros és fehér fürtös gyümölcse van, a másiknak kis zöld kerek bogyoí.

— Hát Pisti mit szed ama fák ágairól?

— Jer csak közelebb kedvesem; látod most lehuznak egy ágat, vedd le csak azt a pókhálóforma csomócskát róla. No most fejtsd ki, mit látsz benne?

— Ej! mond Rózika, hisz ezek olyan kis apró férgek.

— A bizony, mond Ilon, ezek hernyók és ha télen és tavasszal elmulasztják a fáról leszedni s kibujnak, mind felfalják előlünk a gyümölcsöt és mit sem kapunk, azért tisztogat most oly figyelemmel Pisti is, mert ő akar ám szilvát enni!

A nagyanya.

M e s e.

A róka és a gólya.

(Phaedrus után.)

*Senkit se bánts, de a ki téged sértene:
Hason törvényre vond, mint tanít a mese.*

A róka által a gólya meghivatott
Első ebédre, hol tányérán lig leves
Került föl, amiből semmikép sem tudott
Meríteni kóstolót az éhes eszterág.
Meghivta ez viszont a rókát s tört levest
Tett föl kulaesban, ebbe orrát bevívén,
Ő jóllakik, vendégét éhvel gyötreti.
Mig az hiába nyálná a kulacs nyakát,
Mint regélik, így szólt a vándormadár:
„Mindenki türje a miben példát adott.

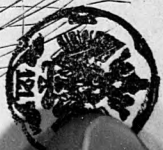
S....

GYERMEKBARÁT

18. sz.

DEBT 1899 ENGL C M AND NEWSP

Szótalány.

Nincsen kardom, mégis védek
Tüzem sincsen, mégis égek,
Sok a titkom, ne nyulj hozzám,
Ha neved nincs gazdám hátán.

Dadányi Sándor.

Számtalány.

Egy kis fiú naponkint kap néhány krajczárt, még pedig minden nap egyenlően, a hét végével ezenfölül kap még 23 krajczárt. Ha egész héten nem költ semmit, épen egy forintja lesz. Kérdés; mennyit kap naponkint?

T r é f á s m e s t e r s é g e k.

1.

Hogy lehet tojásra írni?

Új tollal s fölolvasztott viaszszal lehet reá írni, azután a tojást boreczetbe tesszük, s ha kivesszük, az irás látható lesz.

2.

Hogy lehet letépett virágokat megóvni, hogy természetességüket el ne veszítsék?

Törjük le a virágokat tövükből s állítsuk egyenesen egy edénybe, vegyük körül finom, jól rostázott homokkal s állítsuk őket a melegre, vagy napvilágra. A virágok kiszáradnak, de természetességüket el nem veszítik.

Hazai és külföldi hírek.

— Egy belga földbirtokos kísérletképen olymódon ültetett burgonyát, hogy abba paszulyt és borsót tett. Az eredmény az lön, hogy a paszuly és borsó kikelt, virágzott és termett; azonban a burgonya is megért s négy elültetett burgonya 112-öt szaporított.

— Pécselt egy köszénbánya közelebb meggyult, szerencsére azonban épen senki sem volt benne s így emberélet nem esett áldozatul. Nagy erőfeszítéssel sikerült a levegőt a bányától elzárni, s így a tűz is elfojtatott.

— Egy franciaországi faluban a gyermekek azzal mulatták magukat hogy a házi macskát kinozták. Ennek az lön a következménye, hogy a macska megveszett s ott nyomban rendre harapdálta a pajkoskodókat, minek folytán a düh mindnyájukon kiütött s egytől egyig a legborzasztóbb halállal haltak meg.

— A Rákóczy-indulót Bräuer ur, a pesti belvárosi templom karnagyának állítása szerint Scholl Miklós, a — hajdani — Eszterházy nevet viselő cs. kir. serezed kar mestere szerzé.

— A nemzeti színház nyugdíjintézetének tőkéje már 100,000 ftra rug.

— Az óbudai hajógyárban alkalmazott Sárközy Ferencz, Vörösmarty életnagyságu szobrát készíté el fából. A munka egy évet igényelt.

— A pesten felállítandó Széchenyi-szoborra eddig összesen 70,000 ft. gyült be.

— A Seltenreich született Bezeg Rosina asszony nevelőintézetében tanuló ifju leányok csekély zsebpénzökből 25 ftot és egy ezüst huszast tettek össze az árvizkárosultak fölsegelésére.

— Prágában az állatsereglet egy elefántja felfalá kísérője utiböröndjét — melyben ruhadarabok, egy pár beretva s huszonöt ezüsttallér volt — mindamellet semmi baja sincs, — igen jól érzi magát.

— Egy hét óta csizmatisztító-gyerkőczök áldogálnak az utcza-szegleteken, ajánlván szolgálatokat a járó-kelő közönségnek. Érdekesnek tartjuk az angol ilynemű egyleteket felemlíteni. A csizmatisztítók Londonban 11 évvel ezelőtt támadtak fel újra. A régibb csizmatisztítók legutolsója egy néger, miután üzlete a járdák behozatalával nem sokat jövedelmezett, szegény-ápolásban keresett ellátást. 1851-ben pedig, midőn a világkiállítására sok francziát vártak, kik meg vannak szokva, hogy minden utczasarkon csizmatisztítót találjanak, egy meeting ismét életbelépteté a csizmatisztító egyletet. 1851-diki april 1-jén jelent meg legelőször öt csizmatisztító vörös tunikában. Ez intézmény vizsgálgra talált, s a csizmatisztítók a kiállítás alatt 500 fontot (5000 frt) kerestek. Midőn a kristálypalota üres lön, ez intézmény már gyökeret vert, mert a londoniak a vörös, kék vagy zöld zubbonyu fiúkat igen megkedvelték és sok londoni hölgy, ha ezeket látja megállitja kocsiját és megajándékozza az árva fiúkat, mert csak ilyenek fogadtatnak be az intézetbe, melynek elnöke lord Schafesbury. A csizmatisztítóknak közös lakhelyök van. Esti öt órakor, midőn napi munkájok be van végezve; oda mennek a fiúk és átadják napi keresetöket. 18 krt napi élelmökre visszakapnak. A maradék három részre osztatik, melyből az egyik az intézet fentartására fordittatik, a másodikat a gyermekeknek azonnal visszaadják, a harmadikat pedig takarékpénztári könyveikbe írják. E számadások bevégezte után a szegényiskolába mennek. Egy pár czipő kitisztításáért 1 penny van határozva, és London három polgára azon szabadalomban részesül, hogy csizmáik ingyen „tisztittatnak ki.“ Ezek Judge Payne, ki a csizmatisztítók egyletének költeményeit ajánlja fel. Finnis aldermann, ki az évenint tartatni szokott lakomákhoz a plum-puddingsokat szolgáltatja, és gr. Schafesbury, ki az egylet alapítója.

— Érdekes husvétii ajándékok jó gyermekek számára vannak könyvtársaink kirakatában. Ezek között első helyet foglalnak el Schmidt Kristóf ifjusági iratai, csinos képekkel, ugy az ismert Robinson újabb kiadása, nem különben földtani és természettudományi képes munkák; szivderítő és lelket nemesítő elbeszélések Balzac asszonytól; — levelező és köszöntő könyvek stb.

— Napokban tanui valánk ezen épen oly szép mint nemes tettnek. Egy apa az árvizkárosultak részére az aláírási ivre épen nevét s az általa adott összeget vala feljegyzendő, midőn 8 éves kis fia hozzá megy és kéri őt, hogy mult születése napjára keresztatyjától kapott ezüst evő eszközét ő is odaadja a szegény szerencsétlenek számára, mert szívesen eszik más evőeszközzel is, miután azoknak, kiktől az árviz mindent elvett, nagyobb szükségük van ennek árára. Az apa, fiának e nemes elhatározásán megilletődve, kívánságába belejegyezett. Eljen a derék kis honpolgár.

— Szép, utánzásra méltó példát mondunk el kedves kis barátnőinknek s barátainknak. Egy pesti nagyházban néhány jó leányka s fiú, csak úgy kortinák s színházi ruházat nélkül játszottak el egy kis szindarabot barátnéiktól és barátaiktól, kik a nézőközönséget képezték, fejenkint 5 krt szedtek be, és ilyképen két vasárnap 11 ftot gyűjtöttek s adtak a viz által károsultak számára.

— Hollandiában élő hazánkfia Sándor László a légszesznek fűtésre és erőmozdításra való alkalmazhatóságát találta fel.